

בבית המשפט העליון

ע"פ 2397/10

בפני : כבוד השופט ח' מלצר

המערער : שלמה פרל

נ ג ד

המשיבה : מדינת ישראל

ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז מתאריך
21.3.2010 (כב' השופטת נ' אהוד) בעפ"ת 029555-03-10.

בשם המערער : עו"ד אדיר בנימיני

בשם המשיבה : עו"ד דותן רוסו

החלטה

1. בפניי ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי מרכז מתאריך 21.3.2010 (כב' השופטת נ' אהוד), בגדרה הוחלט שלא לעכב את ביצוע רכיב פסילת רישיון הנהיגה של המערער ב-50 חודשים, שהושת במסגרת גזר הדין שניתן בתאריך 21.2.2010 בבית המשפט השלום לתעבורה ברמלה (כב' השופטת מ' כהן).

הפרטים הרלבנטיים לערעור יובאו להן.

2. בתאריך 17.1.2008 הוגש כנגד המערער כתב אישום, שייחס לו עבירות של אי האטה לפני מעבר חציה, אי מתן זכות קדימה להולך רגל במעבר חציה, נהיגה רשלנית וגרימת חבלה של ממש. בכתב האישום נטען כי בתאריך 7.10.2003 פגע המערער עם רכבו בהולך רגל שעבר במעבר חציה בעיר ראשון לציון (להלן: הולך הרגל), פגיעה אשר כתוצאה ממנה נוצר שבר בעמוד השדרה של הולך הרגל. בתאריך 26.11.2009 ניתנה בבית המשפט השלום לתעבורה ברמלה (כב' השופט ח' טרסי) הכרעת דין, אשר בגדרה הורשע המערער בעבירות שיוחסו לו.

כאן יש מקום לפרט בקצרה את נסיבות המקרה שאינן שנויות במחלוקת: המערער נהג ברכבו, כאשר לפניו נסע קטנוע. בסמוך לפני מעבר החצייה, סטה לפתע הקטנוע מנתיב נסיעתו שמאלה והחל בבלימה. המערער הבחין בסטייה, ובלם אף הוא את הרכב על מנת שלא לפגוע בקטנוע. במהלך הבלימה נשמעה חבטה, אשר בנוגע לטיבה ולאופן היווצרותה חלוקים הצדדים. בתום הבלימה הבחינו נהג הקטנוע והמערער בהולך הרגל שנמצא שוכב על הכביש כשהוא פגוע. עוד יש לציין כי הולך הרגל נפטר זמן קצר לאחר מכן, אך האחריות למוות לא יוחסה למערער. המחלוקת בהליך העיקרי הצטמצמה לשאלה העובדתית – האם הוכח מעבר לספק סביר כי רכבו של הנאשם הוא שפגע בהולך הרכב וגרם לפגיעתו.

3. בהכרעת הדין, הסתמך בית המשפט הנכבד לתעבורה על מספר משתנים, אשר היטו את הכף לחובתו של המערער:

(א) בפרק הזמן שחלף בין התאונה ועד למשפט, מסר הנאשם את גרסתו בנוגע לתאונה בארבעה מועדים שונים. בית המשפט סקר בצורה נרחבת את הגרסאות השונות שמסר המערער ומצא כי בכולן עוברת, כחוט השני, הודאה למעשה בפגיעה בהולך הרגל, אף אם הדברים לא נאמרו בצורה מפורשת.

כך, לדוגמא, אמר המערער בהודעה שנמסרה למחרת יום התאונה:

”אני השתדלתי לא לפגוע בקטנוע ורק אותו ראיתי לנגד עיני. הצלחתי במאמץ ובניסיון רב לא לפגוע בקטנוע... ואז הרגשתי חבטה קלה והבנתי שפגעתי במשהו”. (ראו: עמוד 4 לפסק דינו של בית המשפט הנכבד לתעבורה).

המערער חזר, כאמור, על אמירות דומות מספר פעמים, מכולן עולה כי ברור לו כי הוא פגע בגוף כלשהו, ושלא פגע בקטנוע. בהמשך נשאל המערער איפה בדיוק התרחשה הפגיעה בהולך הרגל, והוא בתשובה לא הכחיש את הפגיעה (ראו עמוד 6 לפסק דינו של בית המשפט הנכבד לתעבורה).

לעומת הודעות אלה, אשר נלקחו כאמור מפיו של המערער מספר פעמים, עומדת גרסתו של המערער בבית המשפט, שם לראשונה גרס כי הוא לא פגע בהולך הרגל, אלא בקטנוע. בית המשפט קבע כי גירסה זו אינה מתיישבת עם מכלול ההודעות שמסר המערער עצמו בעבר, במספר מועדים שונים.

(ב) עדותו של רוכב הקטנוע, שנמצאה אמינה על בית המשפט הנכבד (ויש לציין כי גם המערער הסתמך עליה לאורך הדרך על מנת להראות לחוקרים כי הוא דובר אמת). מדבריו של רוכב הקטנוע עולה כי לאור המצב בו מצאו עצמם – הוא והמערער – לא היה כל סיכוי שהמערער לא יפגע בהולך הרגל.

5. הראיה היחידה שהובאה לזכותו של המערער נגעה לדו"ח שמילא הרופא שטיפל בהולך הרגל, שבו נכתב כי "לדברי בנו [של הולך הרגל – הח"מ] נחבל ביום קבלתו מאופנוע, אשר פגע בו כהולך רגל" (להלן: הדו"ח הרפואי). בית המשפט נתן משקל ראייתי מצומצם לנאמר בדו"ח הרפואי – מאחר שלא עלה בידי ההגנה למצוא את הבן שאמר בפועל את הדברים, וממילא לא היה אף אחד מן הבנים של הולך הרגל במקום האירוע. גם חוות דעת המומחה שהוגשה על ידי ההגנה לא היה בה בכדי לשנות את הכרעת הדין, באשר זו נסמכה כמעט בצורה בלעדית על הדו"ח הרפואי.

6. בתאריך 24.1.2010 נשמעו טיעונים לעונש בפני כב' השופטת מ' כהן, לאחר שהתיק הועבר אליה על ידי כב' השופט ח' טרסי. במעמד זה התנגד בא כוחו של המערער לחילופי המותב, אך לאחר החלטת בית המשפט לפיה אין כל סיבה להעביר את התיק לכב' השופט ח' טרסי, המשיכו הצדדים בדיון. בתאריך 21.2.2010 ניתן גזר הדין, אשר השית על המערער תשעה חודשי מאסר על תנאי; 50 חודשי פסילה בפועל, בניכוי 60 יום פסילה מנהלית, וקנס בסך 4,000 ₪, או 100 ימי מאסר תמורתו. בתאריך 17.3.2010 הוגשה הודעת ערעור על פסק הדין לבית המשפט המחוזי מרכז, ולצדה בקשה לעיכוב ביצוע פסק הדין, אשר נדחתה כאמור בתאריך 21.3.2010, שלא במעמד הצדדים. בהחלטה ציין בית המשפט כי הדיון בערעור ובבקשה לעיכוב הביצוע נקבע לתאריך 13.6.2010, כלומר כחודשיים לאחר תחילת מועד ביצוע העונש, ונוכח זאת אין צורך בעיכוב ביצוע מידי של העונש שהושג על המערער.

מכאן הערעור שלפניי.

טענות הצדדים והמסגרת הנורמטיבית

7. פרשה זו מעלה בפועל שתי שאלות שונות, שיש לענות עליהן בצורה רציפה:
 (א) האם יש מקום לקיים את הדיון בעיכוב הביצוע בד-בבד עם הערעור עצמו, או שמא לדון בה כבר כעת, עובר לדיון בערעור (להלן: שאלת עיכוב הדיון).
 (ב) ככל שהתשובה לשאלה הראשונה היא שיש לדון בעיכוב הביצוע לפני הדיון בערעור עצמו, אז (ורק אז) עולה השאלה – האם ראוי לעכב את רכיב פסילת הרשיון

עד לקבלת הכרעה בערעור (להלן: שאלת עיכוב הביצוע). אם נקבע בשלב הראשון כי ניתן לדון בעיכוב הביצוע במעמד הערעור, תתייטר שאלת עיכוב הביצוע, באשר היא תידון לגופה במעמד שמיעת הערעור בהליך העיקרי.

בהתאם לסוגיות הנ"ל – המערער פרס לפני שלוש טענות, מהן השתיים הראשונות קשורות לשאלת עיכוב הדיון, ואילו השלישית קשורה לשאלת עיכוב הביצוע, ונציגן להלן:

(א) לשיטתו של המערער, החלטת בית המשפט מנוגדת להלכה בנושא עיכוב ביצוע עונש, שנקבעה ב-בש"פ 1318/07 אלטורי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 31.12.2007) (להלן: פרשת אלטורי). בפרשה זו נקבע, בין השאר, כך:

"דחייתו של הדיון בעיכוב ביצוע למועד הדיון בערעור גופו אינה מתישבת כהלכתה, בכל הכבוד, עם תכליתו של הדיון בעיכוב הביצוע – אלא אם כן הערעור נקבע למועד קרוב שבקרובים".
(ראו בפסקה 21 לפסק דינו של חברי, כב' השופט א' רובינשטיין).

(ב) ממשיך המערער וטוען, כי החלטת בית המשפט לקיים את הדיון בבקשה לעיכוב הביצוע בד-בבד עם שמיעת הערעור, בחודש יוני 2010, כמוה, לשיטתו, כריקון עיקר הבקשה לעיכוב הביצוע מתוכנה, מאחר שהיא גוזרת כי המערער יבצע למצער שני חודשים של פסילה, עוד לפני שמיעת הערעור. בנוסף נטען כי מכיוון שהבקשה לעיכוב הביצוע עוסקת בפרק הזמן שיחלוף עד שתינתן הכרעה בערעור – למעשה דיון בבקשה לעיכוב ביצוע במעמד הערעור משמעותה דחייה מהותית נוספת של הבקשה לעיכוב הביצוע.

(ג) לגופו של עניין המערער טוען כי סיכויי הערעור טובים, הואיל וערעורו מופנה הן כנגד הכרעת הדין והן כנגד העונש, ובנוסף בערעור נטען כי החלפת השופטים בשלב גזר הדין נעשתה שלא כדין, וכתוצאה מכך גזר הדין ניתן תוך חריגה מסמכות של בית המשפט. מעבר לכך, המערער מציין כי הוא נזקק לרישיון הנהיגה שלו לצורך עבודתו, ומכאן שדחיית הערעור משמעותה פגיעה ישירה בפרנסתו.

כפועל יוצא מהטענות הנ"ל, מבקש המערער להחזיר את הדיון בבקשה לעיכוב ביצוע העונש לבית המשפט המחוזי הנכבד, או לחלופין לדון בה לגופה ולקבלה.

8. המשיבה טוענת מנגד כי אין מקום להחזיר את הדיון לבית המשפט המחוזי הנכבד, או לקבל את הבקשה, הואיל ובמקרים כגון דא, שבהם העונש המדובר אינו כולל מאסר אלא שלילת רשיון נהיגה, האינטרס הציבורי מחייב את התחלת הביצוע המידי של העונש. כמו כן מזכירה המשיבה כי מדובר בתקופת המתנה קצרה של כחודשיים בלבד, שלאחריה יידון הערעור לגופו, ואיתו הבקשה לעיכוב ביצוע העונש.

דיון והכרעה

9. לאחר שמיעת טענות הצדדים ועיון בחומר שהוגש על ידם, הגעתי למסקנה כי דין הערעור – להידחות, בכפוף לאמור בפיסקה 14 להלן. אפרט עתה את הנימוקים להחלטתי זו.

10. באשר לשאלת עיכוב הדיון, מקבל אני את טענתו הראשונה של המערער, לפיה היה מקום לדון בבקשה לעיכוב ביצוע העונש לגופה ובמעמד הצדדים, וזאת בהתאם להלכה המנחה אותנו בפרשת אלטורי. כאמור, טענה זו אין בכוחה בהכרח להוביל את המערער אל מחוז חפצו – כלומר אל קבלת הבקשה לעיכוב הביצוע עצמה, אלא רק להעביר את מרכז כובד הדיון אל הבקשה לעיצומה – ולעבור את המשוכה הראשונה. הנה כי כן, משהתקיים בפניי דיון במעמד שני הצדדים שבו נפרסו טענותיו של המערער, רואה אני לנכון להכריע בבקשה לעיכוב הביצוע לגופה ולא להחזירה אל בית המשפט המחוזי הנכבד, זאת על פי הצעתו החילופית של המערער.

עם זאת טרם שאני ממשיך בדיון, אציין, כי קשה עליי טענתו השנייה של המערער בהקשר לשאלת עיכוב הדיון. השכל הישר מכתוב כי אין דחיית הדיון "מרוקנת מתוכן" את הבקשה כטענת המערער, שהרי העונש שהושת על המערער הוא ל-50 חודשי פסילת רשיון, ותקופת ההמתנה לערעור אורכה כחודשיים בלבד. יתר על כן אפילו אם התקופה שבין תחילת הדיון בערעור לבין מועד מתן פסק הדין בערעור הייתה מתמשכת קמעא, כי אז עדיין הייתה ממשות לחלק נכבד מהבקשה לעיכוב הביצוע ולכן השגתו כאן היתה מרחיקת לכת מדי.

11. באשר לשאלת עיכוב הביצוע: אמות המידה להחלטה בדבר עיכוב ביצוע של עונש שהושת, אשר גם להן נגיעה למקרה שלפנינו, פורטו בהרחבה ב-ע"פ 111/99 ארנולד שוורץ נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 241 (2000) (להלן: פרשת שוורץ). פרשת שוורץ עוסקת במקרים בהם העונש שהושת כרוך בצורה מהותית בשלילת החירות של אדם על ידי מאסר. לאור הפגיעה הקשה בזכויות האדם שמאסר זה מביא עימו, נקבעה

נקודת האיזון בפרשת שוורץ בצורה דינמאית, כך שכל מקרה ייבחן לגופו בצורה שתשקף הן את ההכרה בזכויות האדם הנפגעות, והן את הרצון לשמר את האינטרסים הציבוריים השונים המושכים לעבר ביצועו המידי של העונש (ראו לדוגמא: ע"פ 9409/09 בן יהודה נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 29.11.2009); ע"פ 10066/07 מדינת ישראל נ' עי"ת (לא פורסם, 25.11.2007); ע"פ 3293/09 חטיב נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 31.5.2009)).

12. במקרה שלפנינו, העונש בו מדובר אינו כולל שלילת חירות אישית על דרך של מאסר או פגיעות דומות, אלא פסילה של רשיון הנהיגה בלבד (שיש בה רק משום הגבלת פעילות חלקית). במקרים שכאלה משתנה נקודת האיזון כתוצאה משינוי עוצמתם של האינטרסים והזכויות המתנגשים: בעוד שאינטרס הציבור בביצוע העונש המידי נשאר חזק, הפגיעה בזכויותיו של המערער קטנה בצורה משמעותית ומצדיקה את עיכוב העונש רק במקרי קיצון (ראו: ע"פ 6341/04 הר אש נ' מדינת ישראל – משטרת ישראל (לא פורסם, 10.8.2004); ע"פ 1698/05 שמואלי נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 14.3.2005)). עתה נחיל עקרונות אלה על ענייננו.

13. לאחר עיון במכלול, השתכנעתי כי חרף טענותיו של המערער, סיכויי של הערעור אינם כאלה המצדיקים את עיכוב ביצוע העונש במרכיב הפסילה, נוכח מצרף הנתונים שיפורטו להלן:

(1) נקודת האיזון הראויה במקרים של עיכוב עונש של פסילת רישיון, כפי שתוארה לעיל.

(2) עוצמת הראיות כנגד המערער, כפי שפורטו בפיסקה 3 לעיל.

(3) העובדה כי מרבית מטענותיו של המערער בערעור מתמקדות במישור העובדתי ואינן משפטיות (ובנושאים אלו, כידוע, ככלל אין בית המשפט של ערעור נוהג להתערב). כדוגמא לכן אציין את השגותיו של המערער על העדפת עדותו של רוכב הקטנוע על פני עדותו שלו, או טענתו לפיה דבריו של המערער שתועדו בדו"חות המשטריים לא נאמרו למעשה על ידו כלל. לעניין זה אעיר עוד כי לא חמקה מעיני העובדה כי המערער טוען גם טענה משפטית שגזר הדין בעניינו ניתן בחוסר סמכות, כתוצאה מחילוף בין השופטים בין שלב הכרעת הדין ושלב גזר הדין. מבלי לקבוע מסמרות בעניין, אציין כי על פני הדברים, משקלה של טענה זו – בנסיבות – איננו רב, לנוכח הסכמתו של המערער להמשיך בהליך למרות החילוף בין השופטים (ראו: שורה

13 בעמוד 20 לפרוטוקול הדיון, מתאריך 24.1.2010, שם נאמר כך: "רק כי הנאשם סובל מייסורי נפש קשים הוא מבקש שנשמיע היום טיעונים לעונש". בין כה וכה, טענה זו מהווה אך נדבך אחד בערעור, והיא אינה משפיעה על אופיים העובדתי של מרבית יתר טענותיו.

(4) היחס בין גזר הדין והכרעת הדין, אשר מרשיעה את המערער בעבירות נכבדות.

(5) במקרה זה, ולאור הנתונים שפורטו בסעיפים (1)-(4) לעיל, יש לתת משקל נמוך יחסית לעובדה כי המערער נזקק לרישיון הנהיגה שלו לצורך עבודתו, ולהעדיף את האינטרס הציבורי שבריצוי מיידי של העונש, מה גם שעד שהערער יוכרע, רק חלק לא משמעותי ממרכיב שלילת הרשיון יופעל. בהקשר זה אזכיר כי חזקת החפות של המערער אינה עומדת לו עוד, שעה שהורשע, והוא מוחזק כמסוכן להולכי הרגל והנהגים שבכביש. נוכח זאת, הצהרתו כי עליו להשתמש ברכבו בצורה תכופה לצורך עבודתו איננה משנה את המסגרת הנורמטיבית המצביעה על הצורך בתחילת ביצוע של העונש במרכיב זה, חרף הפגיעה החלקית הצפויה בפרנסתו, עד ההכרעה בערעור.

14. נוכח כל האמור לעיל – הערער נדחה בזאת. ריצוי הפסילה יחל מתאריך 16.5.2010, על מנת לאפשר למערער להיערך לשלילת הרשיון מבעוד מועד.

ניתנה היום, ה' באייר התש"ע (19.4.2010).

ש ו פ ט